

17. Випадки припинення обслуговування клієнта

17.1. Випадки, передбачені законодавством, в яких суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен припинити обслуговування особи

З метою запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, ст. 18 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» передбачає, що фінансова установа повинна припинити подальше обслуговування особи у наступних випадках:

- за наявності рішення відповідного органу державної влади про скасування державної реєстрації юридичної особи;
- за наявності рішення відповідного органу державної влади про скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності — фізичної особи;
- визнання в установленому законом порядку юридичної особи фіктивною;
- оголошення судом фізичної особи померлою;
- визнання судом фізичної особи безвісно відсутньою.

Необхідно зауважити, що ця норма закону поширюється виключно на суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які є фінансовими установами.

Нагадаємо, що фінансова установа — юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг та яка внесена до відповідного реєстру у порядку, встановленому законом.

До фінансових установ належать:

- банки;
- кредитні спілки;
- ломбарди;
- лізингові компанії;
- довірчі товариства;
- страхові компанії;
- установи накопичувального пенсійного забезпечення;
- інвестиційні фонди;
- інвестиційні компанії;
- інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг.

Фінансова послуга — операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, — і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів;

Фінансові активи — кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів.

Також Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» передбачає, що у разі припинення обслуговування особи, у наведених вище випадках, суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен невідкладно надати інформацію щодо фінансових активів такої особи Державному комітету фінансового моніторингу України.

Враховуючи, що документи, на підставі яких здійснюється припинення обслуговування особи, можуть передбачати проведення фінансової операції, що ця фінансова операція може мати ознаки наведені у ст. 11 чи ст. 12 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», а також, що надати інформацію, яка містить комерційну чи банківську таємницю, Державному комітету фінансового моніторингу України, виходячи з норм чинного законодавства, можливо лише у формі повідомлення про фінансову операцію, встановленій Державним

комітетом фінансового моніторингу України та, що для передачі Державному комітету фінансового моніторингу України інформації про фінансову операцію необхідно попередньо її зареєструвати, зрозуміло, що рішення стосовно припинення подальшого обслуговування особи, стосовно строків внесення інформації в реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, стосовно строків передачі інформації Державному комітету фінансового моніторингу України приймається працівниками суб'єкта первинного фінансового моніторингу самостійно, у відповідності з їх повноваженнями та у відповідності до правил проведення внутрішнього фінансового моніторингу та програми його здійснення та на підставі всебічного аналізу додаткової інформації про учасників та про фінансову операцію передбачену документами, на підставі яких здійснюється припинення обслуговування особи, або про передбачені подальші дії фінансової установи, стосовно вказаних фінансових активів, відповідно до законодавства України.

Незначні відмінності при заповненні реєстру фінансових операцій (форма № 2–ФМ) полягають в наступному:

- у полі 520 «дата здійснення фінансової операції, зупинення або відмови в її проведенні» проставляється дата, у яку було прийняте рішення стосовно припинення подальшого обслуговування особи;
- у полі 600 «Код виду фінансової операції» останній 15-й символ коду проставляється, відповідно довідника кодів «Відкриття або закриття рахунку», символ від 3 до 7, залежно від одержаного документа.

У разі надання інформації в електронному вигляді так само заповнюються аналогічні поля файлу-повідомлення типу А.

Також необхідно пам'ятати, що у разі коли ця операція має ознаки, наведені у ст. 11 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний подавати інформацію про неї Державному комітету фінансового моніторингу України не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з моменту її реєстрації.

Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» передбачає, що після припинення подальшого обслуговування такої особи та відправки вказаного повідомлення Державному комітету фінансового моніторингу України, суб'єкт первинного фінансового моніторингу не перераховує чи іншим шляхом не розпоряджається фінансовими активами до отримання розпоряджень Державного комітету фінансового моніторингу України.

У разі ненадходження протягом семи робочих днів розпоряджень Державного комітету фінансового моніторингу України або рішення суду стосовно вжиття чи невжиття заходів щодо фінансових активів особи, суб'єкт первинного фінансового моніторингу вирішує пов'язані з ними питання відповідно до законодавства України, у порядку та у відповідності до правил проведення внутрішнього фінансового моніторингу та програми його здійснення

Підкреслимо, що сім робочих днів не враховують день відправки повідомлення Державному комітету фінансового моніторингу України.

Література

1. Закон України від 28 листопада 2002 року № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (зі змінами та доповненнями).
3. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 13 травня 2003 року № 48 «Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» (зі змінами та доповненнями).
4. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 28 вересня 2004 року № 122 «Про запровадження подання інформації в електронному вигляді суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками» (зі змінами та доповненнями).